

Охлюв или мигда?

Ивайло Дегов

Когато стане дума за охлюви, първата асоциация на повечето хора е „черупка“, и то не каква да е, а спирално завита. Обратно, ако кажем „черупка“, голяма част от хората ще се сетят за охлюв. И наистина това много различно по форма, цвят и големина карбонатно образувание при коремоногите е станало символ и „емблема“ на тези животни, а с него и напомнящата ни за вечността спирала.

Вероятно малко хора знаят, че има охлюви с плоски или паничковидни черупки без нито един оборот, че плуещите също са охлюви, че морските голи охлюви са прекрасна и важна част от клас *Gastropoda*.

Ако стане обаче дума за животно с две черупки, всеки без колебание ще отсече: „Ясно, иде реч за мигда“ – и трябва да признаем, че по принцип ще бъде прав, защото това е един от основните белези на класа на мидите (латинското име *Bivalvia* означава двучерупчестост). Принципиите са за това, за да имат изключения, и изключението тук е семейство морски охлюви с около 20 съвременни вида, на пръв поглед наподобяващи лека гротескна игра на природата – охлюв, „напъхан“ между две мигдени черупки.

Историята на семейството започва в далечната 1862 г., когато Аугусто Егисон Голд (Gold) описва фосилния род *Julia*, който без колебание класифицира към мидите. Едва след около сто години (1959) край бреговете на Япония е открит и описан първият жив екземпляр от семейството – *Tamanovalva litax*. Намереното животно има наистина странен вид – две фини зеленикави черупки (около 4 мм), свързани с лигамент и нахлупени като покривче върху тяло с опашка и глава, които при нужда изцяло могат да се

Ивайло Дегов е експерт към научно-консултативния съвет за прилагане на Вашингтонската конвенция (CITES) за мекотели и мещести. Участвал е в международни научни проекти в Холандия, Германия, Република Македония и България. Автор на научни статии върху таксономията, фаунистиката и екологията на сухоземните охлюви, охлювството и археологическата малакология.

Julidae

скрият в черупката. Оказва се и се доказва, че странните на вид изкопаеми миди принадлежат към още по странна фамилия охлюви – *Juliidae*.

С времето в тропическите морета в различни части на света са открити и други видове от семейството, но винаги живеещи върху хранителната си база – различни зелени водорасли на род *Caulerpa*. Охлювите обикновено са изцяло зелени или съчетаващи зеленикави нюанси, така че максимално да наподобяват водораслото, върху което живеят. Новозеландските малки, след много къс ларвален стадий, веднага ползват съответния вид на *Caulerpa*, където прекарват целия си живот.

Tamanovalva Limax

Публикувано в сп. „Природа“ преди 50 години

Малък природонаучен бележник

● Когато в мразовито време почнем да треперим от студ, това значи, че нашият организъм, подобно на едно автоматично реле, включва в действие защитните „приспособления“, които повишават температурата на тялото. Обикновено мускулите използват за своята работа от 20 до 40 % от химическата енергия на молекулите на хранителните вещества, като гликозата например. Останалата енергия се превръща в топлина и една част от нея се използва за поддържане температурата на тялото. Ако при студ не се прави никакво свиване мускулите, топлината, която се образува в организма, се оказва недостатъчна да ви сгрее. Именно тогава мускулите почват сами, независимо от нашата воля, да се свиват, да треперят и топлината, която се образува при тези тръпки, възстановява и поддържа нормалната температура на тялото.

● Всичко живо на Земята – и животни, и растения – не може да съществува без азот, елементът, чието наименование, колкото това и да е парадоксално, означава отрицание на живота, защото а е частица за отрицание, и зоос значи жив. Човечеството изразходва огромни усилия, за да запази азота, който природата е

успяла да свърже в почвата. А във въздушния стълб над всеки квадратен километър земна повърхнина се съдържат около 8 млн. Тона азот – много повече, отколкото е нужно за всички живи същества, които населяват този квадратен километър.

● Колкото и това да изглежда в известен смисъл много своеобразно, но 65 % от тежестта на нашето тяло се пада на водата, като в костите на водата е 20 %, а в клетките на главния мозък – 85 %. Почти половината от сухия „остатък“ е белтък, едната трета от който е в мускули, 20 % – в костите, 10 % – в кожата. 15 % от състава на нашия организъм заемат тлъстинните вещества, 5 % – неорганичните елементи и съединения, а на възлехигратите се пад по-малко от 1 %. Всички нервни влакна в нашия организъм предават сигнали, получени само в началото или в края на нерва. Само един-единствен нерв приема дразнения някъде в средата. Това е лакътният нерв, разположен в областта на лакътя близо до кожата. Той се състои от влакна, които предават импулси при усещане на болка, студ и натиск. Ето защо при удар в лакътя се поражда смесено, неприятно усещане като при удар от електрически ток.